YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

1 päivänä helmikuuta 2001 *

Asiassa T-1/99,

T. Port GmbH & Co. KG, kotipaikka Hampuri (Saksa), edustajanaan asianajaja G. Meier,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään K.-D. Borchardt ja H. van Vliet, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii korvausta vahingosta, jonka se väittää kärsineensä siitä syystä, että neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 täydentävistä yksityiskohtaisista säännöistä yhteisön alueelle tuotavien banaanien tariffikiintiöjärjestelmästä ja asetuksen (ETY) N:o 1442/93 muuttamisesta 1 päivänä

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

maaliskuuta 1995 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 478/95 (EYVL L 49, s. 13) otettiin käyttöön vientitodistusjärjestelmä,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. García-Valdecasas sekä tuomarit P. Lindh ja J. D. Cooke,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies B. Pastor,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.6.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 404/93 (EYVL L 47, s. 1) ja erityisesti sen IV osastossa erilaiset kansalliset järjestelmät korvattiin yhteisön ulkopuolisten maiden kanssa sovellettavalla yhteisellä kauppajärjestelyllä.

2 Asetuksen N:o 404/93 17 artiklan ensimmäinen kohta kuuluu seuraavasti:

"Banaanien tuontiin yhteisöön vaaditaan aina tuontitodistus, jonka jäsenvaltiot myöntävät hakemuksesta jokaiselle asianomaiselle hakijalle riippumatta siitä, mihin tämä on sijoittautunut yhteisössä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 18 ja 19 artiklan täytäntöönpanemiseksi annettujen erityissäännösten soveltamista."

3 Asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 kohdan alkuperäisen version mukaan muista kolmansista maista kuin AKT-maista peräisin olevien banaanien (jäljempänä 'kolmansista maista peräisin olevat banaanit') ja muiden kuin perinteisten AKT-maista peräisin olevien banaanien (jäljempänä 'muut kuin perinteiset AKT-banaanit') tuonnin tariffikiintiöksi vahvistettiin vuosittain 2 miljoonaa tonnia/nettopaino. Kolmansista maista peräisin olevien banaanien tuonnista perittiin tämän kiintiön rajoissa maksu, joka oli 100 ecua tonnilta, ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnin oli tapahduttava tullitta.

4 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohdassa säädetään tariffikiintiön jakautumisesta ja otetaan käyttöön tariffikiintiö, joka on 66,5 prosenttia sellaisten toimijoiden luokalle, jotka ovat pitäneet kaupan kolmansien maiden banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (A-luokka), 30 prosenttia sellaisten toimijoiden luokalle, jotka ovat pitäneet kaupan yhteisön banaaneja ja/tai perinteisiä AKT-banaaneja (B-luokka), ja 3,5 prosenttia sellaisten yhteisöön sijoittautuneiden toimijoiden luokalle, jotka ovat alkaneet pitää kaupan vuodesta 1992 alkaen muita kuin yhteisön banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (C-luokka).

5 Asetuksen N:o 404/93 20 artiklan mukaan komissio antaa yksityiskohtaiset säännöt IV osaston soveltamisesta.

6 Komissio antoikin 10.6.1993 asetuksen N:o 1442/93 banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 142, s. 6).

7 Kolumbian tasavalta, Costa Rican tasavalta, Guatemalan tasavalta, Nicaraguan tasavalta ja Venezuelan tasavalta pyysivät 19.2.1993 komissiota aloittamaan tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (jäljempänä Gatt-sopimus) XXII artiklan 1 kohdan mukaiset neuvottelut asetuksen N:o 404/93 johdosta. Koska neuvottelut eivät johtaneet tyydyttävään lopputulokseen, kyseiset valtiot käynnistivät huhtikuussa 1993 Gatt-sopimuksen XXIII artiklan 2 kohdan mukaisen riidanratkaisumenettelyn.

8 Tässä menettelyssä asetettu asiantuntijaryhmä jätti 18.1.1994 kertomuksensa, jossa se katsoi, että asetuksella N:o 404/93 käyttöön otettu tuontijärjestelmä oli yhteensoveltumaton Gatt-sopimuksen määräysten kanssa. Gatt-sopimuksen sopimuspuolet eivät hyväksyneet tätä kertomusta.

9 Yhteisö pääsi 28. ja 29.3.1994 Kolumbian tasavallan, Costa Rican tasavallan, Nicaraguan tasavallan ja Venezuelan tasavallan kanssa sopimukseen, joka tehtiin banaanien puitesopimuksen muodossa (jäljempänä puitesopimus).

10 Puitesopimuksen toisen osan 1 kohdassa vahvistetaan peruskokonaistariffikiintiöksi 2 100 000 tonnia vuodeksi 1994 ja 2 200 000 tonnia vuodeksi 1995 ja sitä seuraaviksi vuosiksi, jollei yhteisön laajenemisesta johtuvasta kiintiön suurentamisesta muuta johdu.

11 Puitesopimuksen 2 kohdassa vahvistetaan ne prosenttimääräiset osuudet, jotka Kolumbialle, Costa Ricalle, Nicaragualle ja Venezuelalle myönnetään tästä kiintiöstä. Nämä valtiot saavat 49,4 prosenttia kokonaiskiintiöstä samalla kun Dominikaaninen tasavalta ja muut AKT-maat saavat 90 000 tonnin kiintiön muuta kuin perinteistä tuontia varten; kiintiön loppuosa kuuluu muille kolmansille maille.

12 Puitesopimuksen 6 kohdassa määrätään muun muassa seuraavaa:

"Toimittajamaat, joille on myönnetty erityinen kiintiö, voivat myöntää erityisiä vientitodistuksia määrälle, joka voi olla enintään 70 prosenttia niiden kiintiöstä; nämä todistukset ovat ennakkoedellytys sille, että yhteisö myöntää tuontitodistuksia banaaneille, joita 'luokkaan A' ja 'luokkaan C' kuuluvat toimijat tuovat näistä valtioista.

Komissio antaa luvan vientitodistusten myöntämiseen siten, että tuottajien ja tuojien välisten säännöllisten ja vakaiden kauppasuhteiden edistäminen olisi mahdollista, ja sillä edellytyksellä, että todistukset myönnetään ilman toimijoiden välistä syrjintää."

13 Puitesopimuksen 7 kohdassa vahvistetaan kiintiön osalta tullin suuruudeksi 75 ecua tonnilta.

14 Puitesopimuksen 10 ja 11 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Tämä sopimus sisällytetään yhteisön Uruguayn kierrosta varten antamaan luetteloon.

Tällä sopimuksella ratkaistaan Kolumbian, Costa Rican, Venezuelan, Nicaraguan ja yhteisön välinen yhteisön banaanijärjestelmää koskeva erimielisyys. Tämän sopimuksen sopimuspuolet luopuvat vaatimasta Gattin asiantuntijaryhmän tästä asiasta laatiman kertomuksen hyväksymistä."

15 Puitesopimuksen 1 ja 7 kohta on otettu vuoden 1994 Gatt-sopimuksen liitteeseen LXXX, joka sisältää yhteisön tullimyönnytysluettelon. Vuoden 1994 Gatt-sopimus puolestaan on Maailman kauppajärjestön (jäljempänä WTO) perustamissopimuksen liitteenä 1 A. Puitesopimus on toistettu liitteen LXXX eräässä liitteessä.

16 Neuvosto hyväksyi 22.12.1994 yksimielisesti päätöksen 94/800/EY Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986—1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa (EYVL L 336, s. 1).

17 Päätöksen 1 artiklan 1 kohdassa hyväksytään, siltä osin kuin se kuuluu yhteisön toimivaltaan, Euroopan yhteisön puolesta erityisesti Maailman kauppajärjestön perustamissopimus ja sen liitteissä 1, 2, ja 3 olevat sopimukset, joihin vuoden 1994 Gatt-sopimus kuuluu.

18 Neuvosto antoi 22.12.1994 asetuksen N:o 3290/94 maatalousalalla Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa tehtyjen sopimusten täytäntöönpanemiseksi tarvittavista mukautuksista ja siirtymäjärjestelyistä (EYVL L 349, s. 105). Asetuksessa on banaaneja koskeva liite XV, jossa määrätään, että asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 kohtaa muutetaan siten, että tariffikiintiöksi

vahvistetaan vuodeksi 1994 yhteensä 2,1 miljoonaa tonnia ja sitä seuraaviksi vuosiksi 2,2 miljoonaa tonnia. Tämän tariffikiintiön rajoissa kolmansien maiden banaanien tuonnista on perittävä tullia 75 ecua tonnilta.

19 Komissio antoi 1.3.1995 asetuksen N:o 478/95 neuvoston asetuksen N:o 404/93 täydentävistä yksityiskohtaisista säännöistä yhteisön alueelle tuotavien banaanien tariffikiintiöjärjestelmästä ja asetuksen N:o 1442/93 muuttamisesta (EYVL L 49, s. 13). Asetuksessa säädetään puitesopimuksen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisista toimenpiteistä siirtymäkautta kestävämmältä pohjalta.

20 Asetuksen N:o 478/95 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että

"asetuksen (ETY) N:o 404/93 18 ja 19 artiklassa tarkoitettu kolmansista maista peräisin olevien ja ei-perinteisten AKT-banaanien tuomista koskeva tariffikiintiö jaetaan erityisiin, liitteessä I mainituille maille tai maaryhmille tarkoitettuihin osuuksiin mainitun liitteen mukaisesti — — ".

21 Liitteessä I on kolme taulukkoa, joista ensimmäisessä luetellaan Latinalaisen Amerikan valtioille puitesopimuksessa varatut prosentuaaliset osuudet tariffikiintiöstä, toisessa selvitetään muiden kuin perinteisten AKT-banaanien yhteensä 90 000 tonnin suuruisen tariffikiintiön jakautumista ja kolmannessa määrätään, että kaikkien muiden yhteisön ulkopuolisten maiden osuus on 50,6 prosenttia kokonaiskiintiöstä.

22 Asetuksen N:o 478/95 3 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Costa Ricasta, Kolumbiasta tai Nicaraguasta peräisin olevan tavaran osalta asetuksen (ETY) N:o 1442/93 9 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen A- ja C-luokkien tuontitodistushakemus on hyväksyttävä vain, jos sen liitteenä on liitteessä II mainittujen toimivaltaisten viranomaisten myöntämä, voimassa oleva vientitodistus vähintään yhtä suurelle määrälle tavaraa — — ."

23 Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-122/95, Saksa vastaan neuvosto, 10.3.1998 antamallaan tuomiolla (Kok. 1998, s. I-973; jäljempänä tuomio asiassa Saksa vastaan neuvosto) kumonnut päätöksen 94/800/EY 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan siltä osin kuin neuvosto hyväksyi luetelmakohdassa puitesopimuksen tekemisen sellaisena, että siinä B-luokkaan kuuluvat toimijat vapautettiin puitesopimuksessa määrätystä vientitodistusjärjestelmästä.

24 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi tämän vapautuksen osalta kyseisessä asiassa antamassaan tuomiossa, että EY:n perustamissopimuksen 40 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa (josta on muutettuna tullut EY 34 artiklan 2 kohdan toinen alakohta) tarkoitetun yleisen syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista koskeva kanneperuste oli hyväksyttävä (72 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin tuli tähän johtopäätökseen arvioituaan ensin, että B-luokkaan kuuluvat toimijat hyötyivät A- ja C-kiintiöön kuuluvien toimijoiden tavoin puitesopimuksen mukaisista ja samanaikaisesti toteutettavista tariffikiintiön suurentamisesta ja tullien pienentämisestä ja että asetuksella N:o 404/93 käyttöön otettuun banaanien tuontijärjestelmään sisältyvät rajoitukset ja erilainen kohtelu A- ja C-luokkiin kuuluvien toimijoiden vahingoksi olivat olemassa myös tariffikiintiön siinä osassa, joka vastasi suurentamista (67 kohta).

25 Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tällaisissa olosuhteissa on katsottava, että osoittaakseen B-luokkaan kuuluvien toimijoiden vientitodistusjärjestelmästä

vapauttamisen kaltaisen toimenpiteen käytön perustelluksi neuvoston olisi pitänyt näyttää, että asetuksen N:o 404/94 käyttöönotosta johtuvaa sellaista epätasapainoa eri luokkiin kuuluvien toimijoiden välillä, joka johtui tariffikiintiön korottamisesta ja samanaikaisesti toteutetusta tullin alentamisesta, ei voitu palauttaa ennalleen muutoin kuin siten, että B-luokkaan kuuluville toimijoille myönnettiin merkittävä etu, ja siis siten, että toisiin luokkiin kuuluvia toimijoita, joihin on jo tariffikiintiötä ja sitä koskevaa jakojärjestelmää käyttöön otettaessa kohdistunut samanlaisia rajoituksia ja erilaista kohtelua, kohdeltiin uudelleen eri tavalla (tuomion 68 kohta). Se katsoi, että esittäessään, että tämä tasapaino horjui, ja tyytyessään ainoastaan väittämään, että se, että B-luokkaan kuuluvat toimijat on vapautettu vientitodistusjärjestelmästä, on perusteltua siksi, että tämän tasapainon palauttaminen on tarpeen, neuvosto ei ollut näyttänyt tätä toteen (tuomion 69 kohta).

26 Yhdistetyissä asioissa C-364/95 ja C-365/95, T. Port, 10.3.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998, s. I-1023; jäljempänä T. Port -tapaus) yhteisöjen tuomioistuin on noudattanut olennaisilta osin asiassa Saksa vastaan neuvosto omaksumaansa kantaa ja todennut seuraavaa:

"Komission asetus (EY) N:o 478/95 on pätemätön siltä osin kuin sen 3 artiklan 2 kohdassa asetetaan ainoastaan A- ja C-luokkiin kuuluville toimijoille velvollisuus hankkia vientitodistukset Kolumbiasta, Costa Ricasta ja Nicaraguasta peräisin olevien banaanien tuontia varten" (tuomiolauselman 2 kohta).

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

27 Kantaja on Saksaan sijoittautunut hedelmien maahantuoja, joka on jo pitkään harjoittanut banaaneja koskevaa kaupankäyntiä yhteisön ulkopuolisten maiden kanssa. Kantaja oli A-luokkaan kuuluva toimija.

28 Kantaja teki ajankohtana, jota se ei ole täsmentänyt, Costa Ricassa toimivien tuottajien kanssa banaanien toimittamista koskevia sopimuksia saattaakseen kyseisiä tuotteita yhteisön markkinoille. Kantajan oli omien sanojensa mukaan pitänyt hankkia tätä varten vientitodistuksia kyseisestä valtiosta.

29 Kantaja nosti tämän vahingonkorvauskanteen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 4.1.1999 jättämällään kannekirjelmällä.

30 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (viides jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.

31 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 27.6.2000 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

32 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— velvoittaa yhteisön suorittamaan vahingonkorvausta 828 337,10 Saksan markkaa (DEM) eli summan, joka kantajan on täytynyt maksaa tältä edellytetyistä vientitodistuksista

— velvoittaa yhteisön suorittamaan vahingonkorvausta yhteensä 126 356,80 DEM eli summan, joka vastaa sille kyseisten vientitodistusten ostamisen rahoittamisesta aiheutuneita kustannuksia

— määrää vahingonkorvaussummille 4 prosentin koron kanteen jättöpäivästä lukien

— velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

33 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta tai hylkää sen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

34 Komissio ei muodollisesti esitä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan mukaista oikeudenkäyntiväitettä mutta väittää, että kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset eivät täyty siitä syystä, että kantaja ei ole osoittanut riittävällä tavalla väittämänsä vahingon syntymistä ja laajuutta eikä syy-yhteyttä väitetyn säännönvastaisen toiminnan ja vahingon välillä.

35 Kantaja väittää, että sen toimittamien asiakirjojen liitteenä olevat todistukset ovat oikeudellisesti riittäviä osoittamaan, että kyseiset kaksi yhteisön sopimuksen ulkopuolisen vahingonkorvausvastuun syntymisen edellytystä ovat täyttyneet.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

36 On muistutettava, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kanteessa on mainittava oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista.

37 Näiden mainintojen on oltava riittävän selkeitä ja täsmällisiä, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi

tarvittaessa ratkaista kanteen tukeutumatta muihin tietoihin. Oikeusvarmuuden ja hyvän oikeudenkäytön takaamiseksi kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on, että ne oleelliset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin kantaja perustaa vaatimuksensa, ilmenevät ainakin yhteenvedonomaisesti mutta silti yhdenmukaisesti ja ymmärrettävästi itse kanteen tekstistä (asia T-85/92, De Hoe v. komissio, määräys 28.4.1993, Kok. 1993, s. II-523, 20 kohta ja asia T-113/96, Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.1.1998, Kok. 1998, s. II-125, 29 kohta).

38 Jotta nämä edellytykset täyttyisivät, kanteesta, jossa vaaditaan yhteisön toimielimen aiheuttamien vahinkojen korvaamista, on ilmettävä seikat, joiden perusteella kantajan riitauttama toimielimen menettely voidaan yksilöidä, ja syyt, joiden nojalla kantaja katsoo, että tämän menettelyn ja aiheutetuksi väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys, sekä vahingon laatu ja sen laajuus (em. asia Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomion 30 kohta).

39 Nyt käsiteltävässä asiassa kanteesta käy nimenomaisesti ilmi kantajan arvostelevan komissiota siitä, että tämä on hyväksynyt yhteisöjen tuomioistuimen myöhemmin kumoamassa asetuksessa N:o 478/95 olevan 3 artiklan 2 kohdan. Kanteessa on myös selkeästi tuotu esiin, että kantajalle on aiheutunut vahinkoa siitä, että se on vuosina 1996—1998 maksanut 828 337,10 DEM saadakseen Costa Ricasta vientitodistuksia ja 126 356,80 DEM korkoa lainasummista, jotka kantaja on näiden vientitodistusten rahoittamiseksi nostanut pankista kantajan käytettäväksi asetetun lainajärjestelyn mukaisesti. Kannekirjelmässä todetaan myös, että kantaja hankki todistukset, koska sen piti huolehtia Costa Ricassa toimivien tuottajien kanssa tekemiensä sopimusten mukaisten banaanien toimittamisesta, ja että edellä mainitun säännöksen mukaan kyseisten todistusten esittäminen oli ennakkoedellytyksenä kantajan toimijaluokassa, jotta yhteisö myöntäisi kyseisestä maasta peräisin oleville banaaneille tuontitodistukset.

40 Kantaja on näin ollen kuvaillut riittävästi väittämänsä vahingon laatua ja ulottuvuutta sekä syitä, joiden vuoksi se katsoo, että komission harjoittaman, kan-

tajan mielestä säännönvastaisen toiminnan ja vahingon välillä on syy-yhteys. Komissio on tehnyt vastaväitteitä, jotka koskevat kantajan toimittamaa näyttöä ja kanteen perusteltavuuden arviointia, mistä syystä niitä on tarkasteltava kyseisessä yhteydessä. Istunnon aikana komissio on sitä paitsi täsmentänyt, että myös sen oikeudenkäyntiväitteensä tueksi esittämät perusteet liittyvät asiaa koskeviin aineellisiin kysymyksiin.

41 Kanne täyttää näin ollen yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaiset ehdottomat edellytykset, ja kanne otetaan tutkittavaksi.

Aineelliset kysymykset

42 Yhteisö on vastuussa EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan (josta on tullut EY 288 artiklan toinen kohta) mukaisesti ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: yhteisön toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on todella syntynyt ja yhteisön toimielimen toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (yhdistetyt asiat C-258/90 ja C-259/90, Pesquerias De Bermeo ja Naviera Laida v. komissio, tuomio 7.5.1992, Kok. 1992, s. I-2901, 42 kohta ja asia T-168/94, Blackspur ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 18.9.1995, s. II-2627, Kok. 1995, 38 kohta).

43 Nyt käsiteltävässä asiassa on aiheellista tarkastella niitä edellytyksiä, jotka koskevat vahingon todellisuutta ja syy-yhteyden olemassaoloa.

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

44 Kantaja väittää, että sille aiheutunut vahinko vastaa ensinnäkin hintaa, jonka se on maksanut vuosina 1996—1998 vientitodistusten hankkimiseksi Costa Ricasta peräisin oleville banaaneille, eli 828 337,10 DEM:aa.

45 Kantajan mukaan vahingon syntyminen on näytetty riittävällä tavalla toteen sen käyttämän virallisesti hyväksytyn tilintarkastajan antamalla todistuksella, joka on esitetty kannekirjelmän liitteenä 2. Saman virallisesti hyväksytyn tilintarkastajan laatimat muut todistukset, jotka on esitetty vastauskirjelmän liitteinä, osoittavat kantajan mukaan, että tämä on todella tuonut yhteisöön Costa Ricasta peräisin olevia banaaneja. Kantaja jatkaa, että toimitussopimusten pääasiallisten ehtojen tuntemisella ei ole merkitystä nyt käsiteltävän asian kannalta.

46 Kantaja huomauttaa myös, että tariffikiintiön suurentamisella on ollut laajamittaisia vaikutuksia yhteisön banaanimarkkinoihin ja että se on heijastunut suhteellisen yhdenmukaisina markkinahintoina, mutta sen sijaan kantajan kaltaisille toimijoille, jotka harjoittavat banaanikauppaa sellaisten maiden tuottajien kanssa, jotka jäävät puitesopimuksen ulkopuolelle, on aiheutunut uusia kustannuksia vientitodistusten hankkimisen vuoksi. Sen mukaan komission laatimiin asiakirjoihin sisältyvästä taulukosta käy ilmi, että ero keskimääräisissä caf-hinnoissa (eli valuuttalisällä mukautetuissa hinnoissa) Ecuadorin ja Costa Rican välillä oli vuosina 1996 ja 1997 kasvanut, mikä oli johtunut siitä, että banaanien hinnat olivat nousseet jälkimmäisessä maassa vientitodistusten edellyttämisen vuoksi, kun taas ensin mainitussa maassa kyseisiä todistuksia ei ollut tarvittu.

47 Kantaja katsoo lisäksi, että komissiolle ei pitäisi nyt käsiteltävän asian yhteydessä antaa mahdollisuutta todistella vientitodistusjärjestelmän välttämättömyyttä, koska yhteisöjen tuomioistuin on jo sekä asiassa Saksa vastaan neuvosto että T. Port -tapauksessa antamissaan tuomioissa ollut ehdottomasti sitä mieltä, että asiaa ei ole näytetty toteen.

48 Väitetty vahinko koskee toiseksi lainankorkoja, jotka kantaja on suorittanut pankille kyseisten vientitodistusten hankkimista varten kantajalle myönnetyn lainajärjestelyn yhteydessä. Tämän yhteensä 126 356,80 DEM:n suuruisen vahingon syntyminen on kantajan mukaan näytetty toteen kantajan käyttämän virallisesti hyväksytyn tilintarkastajan todistuksella, joka on päivätty 21.12.1998, sekä 28.12.1998 päivätyllä, kantajan käyttämän pankin laatimalla kirjeellä.

49 Siltä osin kuin on kyse syy-yhteydestä komission väitetyn säännönvastaisen toiminnan eli asetuksen N:o 478/95 3 artiklan 2 kohdan lainvastaisen antamisen ja väitetyn vahingon välillä, kantaja toteaa, että pannakseen täytäntöön Costa Ricassa toimivien tuottajien kanssa tekemänsä banaanien toimitussopimukset ja saattaakseen kyseiset banaanit yhteisön markkinoille sen on pitänyt hankkia vientitodistuksia ja suoriutua edellä mainituista kustannuksista.

50 Komissio katsoo, että kantaja ei ole näyttänyt riittävällä tavalla toteen väittämänsä vahingon syntymistä ja laajuutta eikä syy-yhteyttä säännönvastaiseksi väitetyn toiminnan ja kyseisen vahingon välillä.

51 Komissio väittää, että kannekirjelmän liitteenä 2 esitetty virallisesti hyväksytyn tilintarkastajan myöntämä todistus ei ole riittävä todiste, koska siinä tyydytään esittämään täysin yleisluonteisesti tiettyjä erittelemättömiä summia. Se toteaa, että kantaja ei ole muun muassa täsmentänyt tekemiensä banaanien toimitussopimusten ehtoja, yhteisön alueelle suunnattujen banaanien määriä, banaanien tuontiehtoja, päivämäärää, jona vientitodistusjärjestelmä on otettu käyttöön Costa Ricassa, järjestelmään liittyviä kuluja eikä hankittujen vientitodistusten määrää.

52 Komissio korostaa myös, ettei ole näytetty toteen, että kantaja olisi tosiasiassa tuonut Costa Ricasta peräisin olevia banaaneja yhteisöön, ja huomauttaa, ettei ole poissuljettua, että osa vientitodistuksista on siirretty edelleen muille toimijoille. Vastauskirjelmän liitteenä olevat virallisesti hyväksytyn tilintarkastajan todistukset, jotka koskevat kantajan vuosina 1995—1998 suorittamia tuontitulleja, ovat komission mukaan merkityksettömiä, koska niissä ei mainita kantajan yhteisöön tuomien banaanien määrää.

53 Komissio huomauttaa lisäksi, että puitesopimuksessa sovitut tariffikiintiön kasvattaminen ja tullien alentaminen ovat suurelta osin korvanneet haitan, joka johtuu siitä, että A- ja C-luokkaan kuuluvat toimijat ovat velvollisia hankkimaan vientitodistuksia. Nämä kaksi viimeksi mainittua toimenpidettä ovat komission mukaan helpottaneet banaanien tuontia yhteisöön tämän ulkopuolisista maista yhteisön banaanien ja perinteisten AKT-banaanien kustannuksella. Komissio katsoo myös, että tariffikiintiön kasvattaminen on lisännyt tarjontaa yleisesti ja näin ollen aiheuttanut painetta markkinahintojen laskuun. Tämä lasku on vaikuttanut ennen kaikkea yhteisössä tuotettujen banaanien ja perinteisten AKT-banaanien hintoihin, jotka ovat monista syistä korkeimpia yhteisön markkinoilla. Toisaalta yhteisön ulkopuolelta tariffikiintiön rajoissa tuotavien banaanien tullien aleneminen on vähentänyt huomattavasti hintojen yhdenmukaistumista. Komissio on lisäksi liittänyt vastineeseensa taulukon, josta käy sen mukaan ilmi, että vuosina 1994—1997 yhteisöön tuoduista banaaneista maksetut keskimääräiset caf-hinnat vastasivat toisiaan, oli kyse sitten Kolumbiasta, Costa Ricasta tai Nicaraguasta taikka muista Latinalaisen Amerikan maista kuten Ecuadorista peräisin olevista banaaneista.

54 Komissio toteaa lopuksi, ettei ole poissuljettua, etteikö kantaja olisi siirtänyt vientitodistusten hankkimisesta aiheutuneita kuluja kuluttajien maksettaviksi.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

55 On aiheellista tuoda esiin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sen asianosaisen, joka vaatii yhteisöltä vahingonkorvausta, tehtävänä on esittää riittävät todisteet siitä, että vahinko, johon hän vetoaa, on aiheutunut, tai näyttää toteen vahingon laajuus (asia C-362/95 P, Blaackspur DIY ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 16.9.1997, Kok. 1997, s. I-4775, 31 kohta ja asia T-537/93, Tromeur v. neuvosto ja komissio, tuomio 21.6.2000, Kok. 2000, s. II-2457, 36 kohta).

56 Nyt käsiteltävässä asiassa väitetty vahinko koostuu kahdesta osatekijästä. Näistä ensimmäinen koskee Costa Ricasta peräisin olevien banaanien vientitodistuksista kantajalle aiheutuneita hankkimiskuluja. Toiseksi kyse on lainankoroista, jotka kantaja on suorittanut vientitodistusten hankkimista varten pankista nostamistaan rahasummista sille myönnetyn lainajärjestelyn yhteydessä.

57 Vahingon ensimmäisen osatekijän osalta kantaja esittää virallisesti hyväksytyn tilintarkastajan todistuksen, jossa tämä ilmoittaa, että "[kantaja on] vuosina 1996—1998 suorittanut 828 337,10 Saksan markkaa hankkiakseen vientitodistuksia Costa Ricasta peräisin oleville banaaneille". Kantajan istunnossa esittämistä asiakirjoista ja ilmoituksista käy ilmi, että kantaja arvioi tässä todistuksessa mainittujen kulujen sellaisenaan vastaavan vahinkoa, joka sille on aiheutunut, ja että kantajan mukaan ei ole tarpeen tarkastella, mitä vaikutuksia näillä kuluilla on käytännössä ollut kantajan vastaavien liiketoimien kannattavuuteen. Kantajan ei mielestään näin ollen tarvitse esittää täsmennyksiä tai täydentävää näyttöä.

58 Tällaista lähestymistapaa ei voida hyväksyä monestakaan syystä.

59 Edellä mainitussa todistuksessa ei ensinnäkään esitetä mitään sellaista seikkaa, jonka avulla voitaisiin varmistaa, että kyseinen summa todella vastaa vientitodistusten hankkimisesta aiheutuneita kuluja.

60 Vaikka toiseksi oletettaisiinkin, että kyseinen rahamäärä olisi kiistatta oikea, ei ole mitenkään osoitettu, että kantaja itse olisi tosiasiassa käyttänyt kaikki kyseisellä summalla hankitut vientitodistukset tuodakseen banaaneja yhteisöön. Tällainen näyttö on kuitenkin välttämätöntä, koska tietyn toimijan hallussa olevat vientitodistukset voidaan käytännössä myydä toiselle toimijalle tai vaihtaa tuontitodistuksiin, minkä komissiokin on todennut ja mitä kantaja ei ole kiistänyt.

61 Kantajan vastauskirjelmän liitteenä olevat kaksi virallisesti hyväksytyn tilintarkastajan todistusta eivät ole tässä yhteydessä riittäviä. Niissä tyydytään vain selvittämään, että kantaja on maksanut vuonna 1996 yhteensä 767 225,38 DEM, vuonna 1997 yhteensä 489 029,36 DEM ja vuonna 1998 yhteensä 1 419,11 DEM "tuontitulleina Costa Ricasta peräisin olevista banaaneista". Koska ei ole lainkaan ilmoitettu, kuinka suuria banaanimääriä nämä kokonaismäärät käsittävät, mitä banaanimääriä edellä mainitut 828 337,10 DEM vastaavat tai minkälaisia parametreja virallisesti hyväksytty tilintarkastaja on käyttänyt päästäkseen näihin summiin, ei voida riittävällä varmuudella todeta, että Costa Ricasta peräisin olevien ja kantajan yhteisöön vuosina 1996—1998 tuotujen banaanien määrät vastaavat banaanimääriä, joiden osalta kantaja on saanut kyseisessä maassa vientitodistuksia. Ei myöskään ole mitenkään poissuljettua, että osa kantajan suorittamista tuontitulleista koskisi yhteisöön B-luokkaa koskevien tuontitodistusten perusteella tuotuja banaaneja, joiden osalta vientitodistusta ei ole vaadittu. Yhdessä edellä mainitussa todistuksessa sitä paitsi mainitaan, että kantaja on hankkinut "ylimääräisiä todistuksia Costa Ricasta tuomistaan banaaneista" täsmentämättä luokkaa, jota todistukset koskevat.

62 Kantajan olisi pitänyt huolehtia siitä, että se olisi toimittanut tietoja kaikista näistä seikoista, varsinkin siitä syystä, että komissio on sekä vastineessaan että vastauskirjelmässään nimenomaisesti kiinnittänyt kantajan huomion siihen seikkaan, että tiedot ovat välttämättömiä väitetyn vahingon syntymisen ja laajuuden osoittamiseksi. Komission toteamuksista huolimatta kantaja on tietoisesti jättänyt ilmoittamatta nämä tiedot, minkä se on myöntänytkin istunnossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymykseen antamassaan vastauksessa.

63 Kolmanneksi, vaikka kantaja olisikin käyttänyt kaikki hankkimansa vientitodistukset itse, sen tapaa määrittää vahinko siten, että vahingon suuruus vastaa aiheutuneita kuluja, ei voida hyväksyä.

64 Ei ensinnäkään ole poissuljettua, että kantaja on siirtänyt vientitodistusten hankkimisesta aiheutuneet kulut osittain tai jopa kokonaan soveltamiinsa myyntihintoihin, kuten komissiokin toteaa. Tämä mahdollisuus on täysin olemassa, varsinkin kun ne banaanimäärät, joiden tuonti yhteisöön edellytti vientitodistusten esittämistä, kattoivat huomattavan osan tariffikiintiöstä.

65 Kantaja ei ole saattanut kyseenalaiseksi mahdollisuutta tällaisesta siirtämisestä eikä se ole myöskään kiistänyt toimineensa näin. Kantaja on tyytynyt riitauttamaan asian sillä perusteella, että komissio on esittänyt kyseisen väitteen ensi kertaa vasta istunnossa, minkä vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei kantajan mukaan voi ottaa väitettä huomioon. Tätä vastaväitettä ei kuitenkaan voida hyväksyä, koska komissio on kirjelmissään tuonut nimenomaisesti esiin sen, kuinka välttämätöntä on saada tietoja kuluista, jotka liittyvät vientitodistusjärjestelmään ja ehtoihin, joita kyseiseen banaanien tuontiin on sovellettu. Koska kantaja on tietoisesti halunnut noudattaa erityisen niukkaa todistelutapaa, komissiota ei luonnollisestikaan voida arvostella siitä, että se on täsmentänyt jo esittämäänsä kritiikkiä istunnossa.

66 Toiseksi komission väite, jonka mukaan haittaa, joka A- ja C-luokkaan kuuluville toimijoille aiheutuu velvollisuudesta hankkia vientitodistuksia, kompensoivat ainakin osittain kaksi muuta samanaikaista toimenpidettä, joista puitesopimuksessa on sovittu, eli tariffikiintiön kasvattaminen 200 000 tonniin ja kolmansista maista peräisin olevien banaanien tuontiin sovellettava tullien 25 ecun vähennys tonnia kohden, ei vaikuta perusteettomalta. Nämä toimenpiteet ovat tietysti hyödyttäneet myös B-luokkaan kuuluvia toimijoita, koska tietty osuus tariffikiintiöstä on varattu niille. Ne ovat kuitenkin hyötyneet tästä hyvin rajallisesti, sillä niiden osuus on ollut vain 30 prosenttia, kun taas A- ja C-luokkaan kuuluvien toimijoiden osuus on ollut 70 prosenttia.

67 Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että vaikka pidettäisiin toteennäytettynä, että toimijalle olisi aiheutunut ylimääräisiä kuluja liiketoiminnassaan, tämä ei yksistään riitä osoittamaan, että toimija olisi kärsinyt näiden kulujen määrää vastaavan tappion. Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja, joka on tietoisesti rajannut vaatimuksensa koskemaan pelkästään sitä seikkaa, että sille on aiheutunut tietyt kustannukset, ei näin ollen ole näyttänyt oikeudellisesti riittävällä tavalla toteen tosiasiallisesti kärsimäänsä vahinkoa.

68 Osoittaakseen lainankoroista aiheutuneen vahingon syntymisen ja laajuuden kantaja on toimittanut ensinnäkin pankin laatiman kirjeen ja toiseksi käyttämänsä virallisesti hyväksytyn tilintarkastajan antaman todistuksen.

69 Pankin kirjeessä todetaan seuraavaa:

" — — pankki vahvistaa myöntäneensä lainajärjestelyn yrityksellenne 1.1.1996 alkaen yrityksen toiminnan rahoittamiseen.

Lainajärjestelyn yhteydessä nostetuista summista pankki on perinyt seuraavaa korkoa:

— 1.1.1996—21.4.1996: 7,50 % / vuosi

— 22.4.1996—18.5.1998: 7,00 % / vuosi

— 19.5.1998— 6,75 % / vuosi

— — ."

70 Virallisesti hyväksytty tilintarkastaja ilmoittaa todistuksessaan seuraavaa:

" — — tekemistämme laskutoimituksista käy ilmi, että tämän todistuksen liitteenä olevassa asiakirjassa mainittujen kustannusten rahoittamisesta vieraasta pääomasta aiheutuneet korkokulut ovat seuraavat:

Vientitodistusten hankkimisesta aiheutuneet korkokulut:
126 356,80 DEM

— —

Vientitodistusten hankkimisesta aiheutuneiden korkokulujen laskemisessa lainan nostopäivämääränä on pidetty kunkin todistuksen päivämäärää.

— — ."

71 Esitetty näyttö ei ole riittävää.

72 Ensinnäkin pankin kirjeestä käy ilmi, että lainajärjestely on myönnetty kantajalle "toiminnan rahoittamiseen" yleensä. Kantaja ei ole toimittanut mitään todellista näyttöä siitä, että se olisi turvautunut lainajärjestelyyn muun toiminnan rahoittamisen sijasta siksi, että se hankki vientitodistuksia Costa Ricasta. Virallisesti hyväksytyn tilintarkastajan ilmoitus, jonka mukaan korkojen laskemisessa on käytetty "lainan nostopäivämääränä vastaavan [vienti-]todistuksen päivämäärää", antaa itse asiassa aihetta päätellä, että lainajärjestelyä on hyödynnetty erilaisten tarkemmin määrittelemättömien menojen kattamiseen. Vaikka kantaja olisikin sitä paitsi nostanut lainajärjestelyn yhteydessä kyseiset rahamäärät hankkiakseen vientitodistuksia, virallisesti hyväksytty tilintarkastaja on laskenut erääntyneet korot näistä rahamääristä ottaen samalla joka kerta huomioon niiden nostopäivämäärän.

73 Jotta komissio ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kykenisivät varmistamaan, että korvattavaksi vaadittu rahamäärä on perusteltu, kantajan olisi pitänyt lainasummien käyttökohteen lisäksi tarkentaa täsmälliset nostetut summat, kunkin nostetun lainasumman viiteajanjakso ja kussakin vaiheessa sovelletut korot. Kantaja tyytyy kuitenkin vain ilmoittamaan kulloinkin voimassa olleet korkokannat ja maksetuiksi väittämiensä korkojen kokonaissumman.

74 Joka tapauksessa lainankorkojen maksamista koskeva vahinko on liitännäinen vientitodistusten hankkimiskuluihin nähden. Jälkimmäistä vahinkoa taas ei ole näytetty riittävällä tavalla toteen (ks. edellä 59—67 kohta), mistä syystä kantajalle ei myöskään korvata ensin mainittua vahinkoa.

75 Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että kantaja ei ole näyttänyt riittävällä tavalla toteen väittämänsä vahingon syntymistä ja laajuutta, mistä syystä yhteisölle ei ole syntynyt sopimussuhteen ulkopuolista vahingonkorvausvastuuta.

76 Lisäksi on huomattava, että kantaja ei ole näyttänyt toteen, että säännönvastaiseksi väitetyn komission toiminnan eli asetuksella N:o 478/95 tapahtuneen vientitodistusjärjestelmän käyttöönoton ja väitetyn vahingon välillä olisi suora syy-yhteys, mitä kantajalta kuitenkin olisi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan edellytetty (asia T-168/94, Blackspur ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 18.9.1995, Kok. 1995, s. II-2627, 40 kohta ja asia T-231/97, New Europe Consulting ll ja Brown v. komissio, tuomio 9.7.1999, Kok. 1999, s. II-2403, 57 kohta).

77 Kantaja toteaa kannekirjelmässään, että "rikkominen — on syy vahinkoon, josta korvausta vaaditaan". Kantaja selvittää olleensa "velvollinen huolehtimaan tavaroiden toimittamisesta Costa Ricassa toimivaan tuottajaan nähden" ja että "tuontitodistusten saamiseksi kyseisistä banaaneista ja näiden banaanien kaupan pitämiseksi yhteisössä oli ollut esitettävä Saksan toimivaltaiselle viranomaiselle vastaavat vientitodistukset tuontitodistuksia haettaessa".

78 On todettava, että kantaja ei kuitenkaan ole esittänyt lainkaan näyttöä siitä, että tällainen hankkimisvelvollisuus olisi ollut olemassa, siitä huolimatta, että

komissio on kirjelmissään nimenomaisesti korostanut, että olisi välttämätöntä tietää kyseisen velvollisuuden ulottuvuus sekä Costa Rican tuottajien kanssa tehtyjen toimitussopimusten muut olennaiset ehdot.

79 Kantaja ei ole myöskään väittänyt eikä varsinkaan osoittanut, että se olisi tehnyt kyseiset sopimukset ennen asetuksen N:o 478/95 antamista. Kantaja on kannekirjelmässään keskittynyt vain selvittämään, että sillä on "vuodesta 1995 alkaen ollut maahantuontisopimuksia Costa Ricassa toimivien banaanintuottajien kanssa". Vaikka kantajaa pyydettiin istunnossa täsmentämään toteamustaan, kantaja tyytyi ilmoittamaan yleisesti, että kyseisistä sopimuksista "oli neuvoteltu" vuonna 1995 ja että kyseisten banaanien tuonti oli aloitettu seuraavana vuonna.

80 Erilaiset näitä sopimuksia koskevat tiedot ovat kuitenkin erityisen tärkeitä, koska ei ole poissuljettua, että väitetty vahinko on osittain tai kokonaan seurausta kantajan puhtaasti liiketaloudellisin perustein tekemästä valinnasta tehdä toimitussopimuksia Costa Ricassa toimivien tuottajien kanssa eikä muissa sellaisissa yhteisön ulkopuolisissa maissa toimivien tuottajien kanssa, jotka eivät ole ottaneet käyttöön vientitodistusjärjestelmää. Vaikka siis oletettaisiin, että toimitussopimukset on tehty ennen asetuksen N:o 478/95 antamista, mikä on kyseenalaista, kantaja olisi voinut osoittaa, ettei tällaista valintaa ole tehty, ainoastaan esittämällä oikeudellisia tai tosiseikkoihin perustuvia syitä, joiden vuoksi se ei ole voinut irtautua vuosien 1995 ja 1998 välisenä ajanjaksona sopimukseen perustuvista sitoumuksistaan. Jos oletetaan, että kantaja on tehnyt sopimukset kyseisen asetuksen antamisen jälkeen, kuten vaikuttaa olevan, kantajan olisi pitänyt perustella, miksi se oli voinut kääntyä ainoastaan Costa Ricassa toimivien tuottajien puoleen.

81 Asiassa eivät siten ole täyttyneet sellaiset edellytykset, joiden perusteella yhteisölle olisi syntynyt vahingonkorvausvastuu kantajaan nähden. Vahingonkorvauskanne on näin ollen hylättävä perusteettomana, eikä komission toiminnan laillisuuden arviointi ole tarpeen.

Oikeudenkäyntikulut

82 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Komissio on vaatinut kantajan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

García-Valdecasas Lindh Cooke

Julistettiin Luxemburgissa 1 päivänä helmikuuta 2001.

H. Jung P. Lindh

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja